

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **N. I.**, zast. JUDr. Ing. Jakubem Backou, advokátem, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 4. 2018, č. j. OAM-79/LE-LE05-LE05-PS-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 6. 2018, č. j. 17 A 82/2018 - 39,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 6. 2018, č. j. 17 A 82/2018 - 39, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Ing. Jakubovi Backovi, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Shora uvedeným rozhodnutím žalovaný zajistil žalobce podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v zařízení pro zajištění cizinců; dobu zajištění přitom stanovil podle § 46a odst. 5 téhož zákona do 16. 8. 2018.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni. Ten řízení o žalobě zastavil ve smyslu § 46a odst. 9 zákona o azylu ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s., neboť ještě před vydáním meritorního rozhodnutí dne 19. 6. 2018 obdržel od žalovaného informaci, že žalobcovo zajištění v Zařízení pro zajištění cizinců Bálková bylo

dne 14. 6. 2018 ukončeno a žalobce byl od 15. 6. 2018 umístěn do Vazební věznice Hradec Králové.

III.

[3] Proti usnesení krajského soudu nyní žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatel konkrétně namítá, že postup krajského soudu nereflektuje nesoulad § 46a odst. 9 zákona o azylu s čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. 6. 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění) (dále jen „přijímací směrnice“). Uvedené ustanovení zákona o azylu ve znění účinném od 15. 8. 2017 je podle názoru stěžovatele také v rozporu s čl. 36 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod, neboť pokud je zastaveno řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění žadatele o azyl z toho důvodu, že se žadatel o azyl již nenachází v zajištění, dochází k ústavně nepřijatelné výluce ze základních práv žadatele o azyl na přezkum takového rozhodnutí. Toto ustanovení je podle stěžovatele rovněž v rozporu s jeho právem na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), jelikož po zastavení soudního řízení nelze dosáhnout pravomocného rozhodnutí o zrušení nezákonného rozhodnutí správního orgánu. Svá tvrzení stěžovatel opřel o závěry obsažené v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2017, č. j. 10 Azs 252/2017 - 43.

IV.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ukončení stěžovatelova zajištění před vydáním meritorního rozhodnutí o žalobě opravňovalo krajský soud k tomu, aby ve smyslu § 46a odst. 9 zákona o azylu zastavil řízení o žalobě. Z důvodu, že stěžovatelovo zajištění bylo ukončeno i před vydáním meritorního rozhodnutí v řízení vedeném u kasačního soudu, navrhl žalovaný, aby Nejvyšší správní soud zastavil řízení o kasační stížnosti.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Stěžovatel ve své kasační stížnosti správně podřadil důvody podání kasační stížnosti pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Pokud totiž stěžovatel kasační stížností napadá usnesení krajského soudu o zastavení řízení o žalobě, z povahy věci pro něj přichází v úvahu pouze kasační důvod podle tohoto ustanovení spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí. Naplnění tohoto kasačního důvodu přitom může založit i skutečnost, že

krajský soud nesprávně posoudil právní otázku ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 6 As 2/2015 - 128).

[9] Nejvyšší správní soud je v takovém případě v řízení o kasační stížnosti oprávněn zkoumat pouze to, zda rozhodnutí krajského soudu a důvody, o které se rozhodnutí o zastavení řízení opírá, jsou v souladu se zákonem; jeho úkolem není věcně přezkoumávat, zda je žaloba stěžovatele důvodná.

[10] V nynější věci spatřuje stěžovatel nezákonnost napadeného usnesení v nesprávném posouzení právní otázky, zda bylo možné aplikovat § 46a odst. 9 zákona o azylu a řízení o žalobě zastavit.

[11] Z obsahu soudního spisu vyplývá, že žalovaný přípisem ze dne 18. 6. 2018 krajskému soudu sdělil, že stěžovatel byl dne 14. 6. 2018 propuštěn ze Zařízení pro zajištění cizinců Bálková a od 15. 6. 2018 se nachází ve Vazební věznici v Hradci Králové. Ze soudního spisu je rovněž zřejmé, že do tohoto data krajský soud nevydal meritorní rozhodnutí ve stěžovatelově věci.

[12] Podle § 46a odst. 9 zákona o azylu platí, že *„[v] případě, že je zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo cizince ukončeno před vydáním rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí o zajištění nebo o žalobě proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění, soud řízení o žalobě zastaví. O ukončení zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo cizince ministerstvo neprodleně informuje příslušný soud, který žalobu projednává. Věty první a druhá se pro řízení o kasační stížnosti použijí obdobně.“*

[13] Právo Evropské unie upravuje zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu v čl. 8 až čl. 11 přijímací směrnice.

[14] Podle čl. 9 odst. 3 přijímací směrnice *„[v] případech, kdy zajištění nařizují správní orgány, zajistí členské státy, aby mohl být proveden z moci úřední nebo na žádost žadatele rychlý soudní přezkum zákonnosti zajištění. V případě přezkumu zákonnosti zajištění z moci úřední se o přezkumu rozhodne v co nejkratší době od začátku zajištění. V případě přezkumu zákonnosti zajištění na žádost žadatele se o přezkumu rozhodne v co nejkratší době od začátku příslušného řízení. Členské státy za tímto účelem stanoví ve vnitrostátním právu lhůtu pro provedení přezkumu zákonnosti zajištění z moci úřední nebo přezkumu zákonnosti zajištění na žádost žadatele. Je-li zajištění shledáno v rámci soudního přezkumu jako nezákonné, musí být dotčený žadatel neprodleně propuštěn.“*

[15] Podle čl. 9 odst. 5 přijímací směrnice *„[z]ajištění přezkoumává v přiměřených časových odstupech soudní orgán z moci úřední nebo na žádost dotyčného žadatele a činí tak zejména vždy při jeho prodlužování, nebo jakmile to vyžadují okolnosti či jsou k dispozici nové informace, které mohou mít vliv na zákonnost zajištění.“*

[16] Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 23. 11. 2017, č. j. 10 Azs 252/2017 – 43, kterým Soudnímu dvoru Evropské unie předložil předběžnou otázku *„Brání výklad čl. 9*

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU (Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 96) ve spojení s čl. 6 a 47 Listiny základních práv Evropské unie takové vnitrostátní právní úpravě, která znemožňuje Nejvyššímu správnímu soudu přezkoumat soudní rozhodnutí ve věcech zajištění cizince poté, co je cizinec ze zajištění propuštěn?", vyslovil, že: „*Pokud bude cizinec ze zajištění propuštěn ještě dříve, než krajský soud rozhodne o žalobě, mělo by být podle českého zákona řízení o žalobě zastaveno. Nejvyšší správní soud je však přesvědčen, že § 46a odst. 9 zákona o azylu se nemůže aplikovat, pokud by snad připravil cizince o* ***jakýkoliv*** *soudní přezkum zajištění. Cizinec domáhající se soudního přezkumu zajištění nemůže dopředu s jistotou vědět, zda jeho zajištění bude soudně přezkoumáno, a to ani poté, co již bylo zahájeno soudní řízení v této věci. Jedná se o značné narušení právní jistoty a legitimního očekávání zajištěných žadatelů o mezinárodní ochranu. Protiprávně zajištěným žadatelům navíc takto nastavená právní úprava odepírá právo na náhradu škody (včetně nemateriální újmy) vyplývající z čl. 6 Listiny základních práv Evropské unie ve spojení s čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz bod [10] shora). Podle vnitrostátní právní úpravy je totiž nezbytným předpokladem pro přiznání nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, aby bylo takové rozhodnutí nejprve k tomu příslušným orgánem zrušeno nebo změněno (§ 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem). V případě vyloučení jakéhokoliv soudního přezkumu zajištění budou porušena ustanovení směrnic vypočtených v bodech [7] až [9] shora, jakož i čl. 6 a 47 Listiny základních práv Evropské unie. Rozpornost § 46a odst. 9 zákona o azylu s těmito pravidly práva Evropské unie za situace, kdy neproběhl věcný přezkum zákonnosti zajištění ani v jednom stupni řízení před správními soudy, považuje Nejvyšší správní soud za acte clair, výklad práva Evropské unie je tu zřejmý. Proto je nezbytné zohlednit princip přednosti práva Evropské unie, a vnitrostátní právní úpravu rozpornou s právem Evropské unie neaplikovat. V tomto ohledu, přinejmenším pro řízení před soudem prvého stupně, je proto § 46a odst. 9 zákona o azylu neaplikovatelný pro rozpor s uvedenými normami práva Evropskému unie (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 6 Azs 320/2017).*"

[17] Na tyto úvahy dále kasační soud navázal a v rozsudku ze dne 15. 6. 2018, č. j. 5 Azs 257/2017 – 32, shledal, že „*vyloučení (faktického) soudního přezkumu lze (...) v případech zajištění podle § 46a zákona o azylu považovat za porušení unijního práva ze strany státu v rozporu s čl. 9 odst. 3, 5 přijímací směrnice. Neumožňuje-li tedy § 46a odst. 9 zákona o azylu věcný přezkum zákonnosti rozhodnutí o zajištění cizince před správními soudy ani v prvním stupni řízení v případě, že je zajištění ukončeno před rozhodnutím soudu, je toto ustanovení v rozporu s uvedenými ustanoveními práva Evropské unie, potažmo Evropské úmluvy.*" Zajištění žadatele o mezinárodní ochranu podle zákona o azylu totiž zasahuje do základního lidského práva žadatele na osobní svobodu a právo na soudní přezkum rozhodnutí o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany je zaručen na úrovni práva Evropské unie čl. 9 odst. 3 a 5 přijímací směrnice (viz shora odst. [14] a [15]).

[18] V právě posuzované věci Nejvyšší správní soud neshledal důvod k tomu, aby se od výše uvedených závěrů odchýlil. Z nich přitom vyplývá, že pokud by stěžovatel neměl zaručeno věcné přezkoumání zákonnosti rozhodnutí o zajištění ani v jednom stupni řízení před soudy v důsledku toho, že krajský soud postupoval podle § 46a odst. 9 zákona o

azylu, neboť zajištění stěžovatele bylo ukončeno před vydáním meritorního rozhodnutí ve věci, neměl by podle toto ustanovení krajský soud postupovat pro jeho rozpor s přímo aplikovatelnými předpisy práva Evropské unie a s čl. 5 odst. 4 a 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (jak bylo blíže vysvětleno v citovaném rozsudku č. j. 5 Azs 257/2017 – 32, na nějž Nejvyšší správní soud odkazuje).

[19] Nejvyšší správní soud tudíž uzavírá, že krajský soud v nynější věci pochybil, aplikoval-li § 46a odst. 9 zákona o azylu a napadené rozhodnutí meritorně, v rozsahu žalobních bodů, nepřezkoumal. Výše předestřenou právní otázku tedy posoudil nesprávně a v důsledku toho zatížil své rozhodnutí nezákonností ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

VI.

[20] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v konečném rozhodnutí (§ 61 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 110 odst. 3 téhož zákona).

[22] Usnesením krajského soudu ze dne 5. 6. 2018, č. j. 17 A 82/2018 - 17, byl stěžovateli ustanoven jako zástupce JUDr. Ing. Jakub Backa, advokát, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6. Zástupci, který byl stěžovateli ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 9 s. ř. s.). Zástupce provedl v řízení před Nejvyšším správním soudem jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), kterým bylo podání kasační stížnosti. Za jeden úkon právní služby náleží odměna ve výši 3.100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Jelikož je ustanovený zástupce registrovaným plátcem DPH, zvýšil soud přiznanou odměnu o částku 714 Kč, která odpovídá 21% sazbě této daně. Částka v celkové výši 4.114 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. září 2018

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu